

Λίγα λόγια για τήν δοτική πτώση

Ἡ δοτική πτώση στήν ἀπλή καθαρεύουσα σχεδόν δέν ὑπάρχει, στήν δέ δημοτική λείπει τελείως. Διατηροῦνται ὅμως ἀπό τήν λόγια παράδοση στερεότυπες λέξεις καί φράσεις σέ πτώση δοτική, ὅπως φαίνεται ἀπό τά κατωτέρω.

α) Μετά τήν πρόθεση ἐν ἀκολουθεῖ πάντοτε δοτική. Οἱ συνηθέστερες λέξεις καί φράσεις εἶναι οἱ ἐξῆς: Ἐν τούτοις, ἐν πρώτοις, ἐν ὄσω, ἐν τάξει, ἐν παρόδῳ, ἐν συντομίᾳ, ἐν ἀντιθέσει, ἐν ὄλῳ, ἐν μέρει, ἐν γένει, ἐν καιρῷ, ἐν ἐξελίξει, ἐν ψυχρῷ, ἐν θερμῷ, ἐν πλῶ, ἐν ὄνοματι, ἐν περιλήψει, ἐν ἐκτάσει, ἐλλείψει, ἐν χρήσει, ἐν στάσει, ἐν κινήσει, ἐν γνώσει, ἐν ἀγνοίᾳ, ἐν πλάτει, ἐν ὄψει, ἐν τέλει, ἐν καταδύσει, ἐν ἀναδύσει, ἐν θυμῷ, ἐν συνεχείᾳ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐν ἐναντία περιπτώσει, ἐν ἀνάγκῃ, ἐν τινι μέτρῳ, ἐν μέσῳ, ἐν ἀπαρτία, ἐν Ἀθήναις, ἐν Τριπόλει, ἐν Ἄργει, ἐν Μεγάροις, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἐν σχέσει, ἐν συγκρίσει κ.λπ. π.χ. ἐν μέρει ἔχεις δίκιο, ἐν συγκρίσει μέ πέρυσι οἱ βαθμοί σου εἶναι καλύτεροι, ἐλλείψει χρόνου δέν θά ἔρθω, κ.ἄ.

β) Μέ τήν πρόθεση ἐπί: Ἐπ' αὐτοφόρῳ, ἐπί συνεντεύξει, ἐπί συστάσει, ἐπ' εὐκαιρίᾳ, ἐπί ζημίᾳ, ἐπ' ἀνδραγαθία, ἐπ' ὄνοματι, ἐπί καλῷ, ἐπί κακῷ, ἐπ' ἀγαθῷ, ἐπ' ἀνταλλαγῇ, ἐπί ἑορτῇ, ἐπί ἀποδείξει, ἐπί πιστώσει, ἐπί ἐγγυήσει, ἐπ' οὐδενί λόγῳ, κ.λπ. π.χ. Συνελήφθη ἐπ' αὐτοφόρῳ νά κλέβει, ἐπ' εὐκαιρία τῶν ἑορτῶν θά πᾶμε στό χωριό.

γ) Μέ τίς προθέσεις σύν καί πρός: Σύν τοῖς ἄλλοις, σύν Θεῷ, σύν τῷ χρόνῳ, πρός τούτοις κ.λπ. π.χ. Σύν Θεῷ θά τά καταφέρω, σύν τῷ χρόνῳ βελτιώνονται οἱ βαθμοί σου.

δ) Ἀπλές δοτικές: Τῷ ὄντι, φύσει, θέσει, δυνάμει, λόγῳ, βάσει, τοῖς μετρητοῖς, καλῇ τῇ πίστει, πάσῃ θυσία κ.λπ. π.χ. Θά ἔρθω πάσῃ θυσία, Τόν δάνεισα καλῇ τῇ πίστει. Μήν τά παίρνεις τοῖς μετρητοῖς. Ἐμεινα στήν ἴδια τάξη λόγῳ ἀπουσιῶν κ.ἄ.

ΑΠΛΗ ΚΑΤΗΧΗΣΗ
Διμηνιαία Ἐκδόση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως
Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2014 - Τεύχος 72
Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως
Δημητσάνα 220 07
Ἐκδότης - Συντάκτης
Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας
Διευθυντής
Ἀρχμ. Ἰάκωβος Κανάκης
220 07 Δημητσάνα - Τηλ. 27950-31217
Υπεύθυνος Ἐκδόσεως καί Διεκπεραιώσεως
Ἀρχμ. Γρηγόριος Κιούσης

